Līdzfinansē Eiropas Savienība
2027 Nacionālais attīstības plāns
Izglītības un zinātnes ministrija
Valsts izglītības attīstības aģentūra
Projekts Nr. 4.2.2.4/1/25/I/001 "Atbalsts izglītības kvalitātes attīstībai"

Monitoringa darbs Vienota skola
5. klasei 2025./2026. m.g. vērtēšanas kritēriji

Lasi tekstu un izpildi uzdevumus!

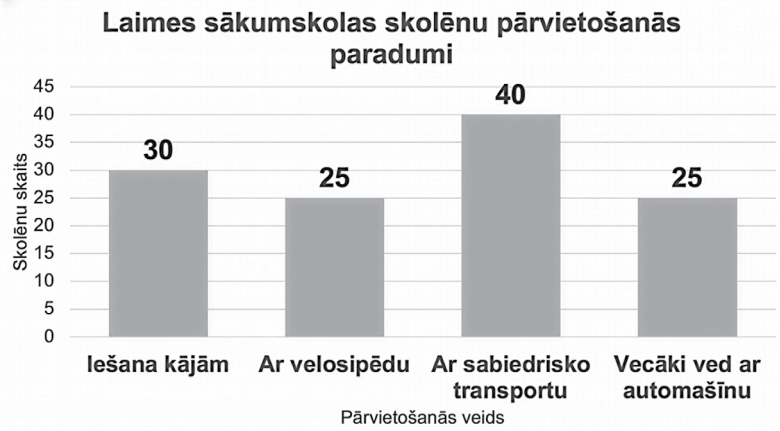
Kā pilsētā plāno veloceliņus?

Pilsētās publiskā ārtelpa ir vieta, kuru izmanto daudzi cilvēki: skolēni, vecāki ar bērniem, pieaugušie un seniori. Lai būtu ērtāk un drošāk pārvietoties, arvien biežāk tiek veidoti veloceliņi. To pieejamība mudina cilvēkus izmantot papildu pārvietošanās veidu, veicina veselīgu dzīvesveidu un palīdz samazināt automašīnu skaitu uz ceļiem.

Pašvaldībām, pieņemot lēmumus par publiskās ārtelpas uzlabošanu, jāizmanto dažādi informācijas avoti: iedzīvotāju aptaujas, satiksmes novērojumi, ekspertu ziņojumi un dati par iedzīvotāju paradumiem. Tā var uzzināt sabiedrības vajadzības un pieņemt pamatotus lēmumus. Piemēram, ja skolēni bieži brauc ar velosipēdu, pašvaldība var plānot drošākus ceļus tieši viņiem. Šādi dati palīdz saprast, kur pilsētā nepieciešami uzlabojumi.

Pašvaldība savāca datus par Laimes sākumskolas skolēnu pārvietošanās paradumiem. Diagrammā redzams, kā skolēni visbiežāk nokļūst skolā. Tomēr visu cilvēku vajadzības nav vienādas. Piemēram, visi nav apmierināti ar veloceliņu būvniecību. Cilvēkus uztrauc, ka trūkst autostāvvietu vai mainās ierastie pārvietošanās maršruti. Tāpēc svarīgi uzklausīt pēc iespējas daudzus cilvēkus un meklēt labākos risinājumus.

(Tekstu sagatavojis monitoringa darba autoru kolektīvs)

1. uzdevums. (1 punkts)

Atrodi tekstā informāciju un uzraksti, kas ir publiskā ārtelpa!

1. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Atbilde neatbilst aprakstītajam kritērijam.	Vieta kur ir publika. Vieta arā.
1	Uzrakstīts atbilstošs jēdziena skaidrojums.	Publiskā ārtelpa ir vieta, kuru izmanto daudzi cilvēki: skolēni, vecāki ar bērniem, pieaugušie un seniori. Publiskā ārtelpa ir ceļi, parki, viss, ko izmanto cilvēki pilsētā.
Kopā: 1		

2. uzdevums. (3 punkti)

Atzīmē apgalvojumus, kuri tekstā ir minēti kā pamatojums veloceliņu nepieciešamībai! Ir vairākas pareizās atbildes.

☐ Papildu pārvietošanās veids
☐ Lētāka sabiedriskā transporta izmantošana
☐ Veselīgāks dzīvesveids
☐ Mazāk automašīnu uz ceļiem
☐ Lētāka ceļu uzturēšana

2. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Atbilde neatbilst aprakstītajam kritērijam. Tika izvēlētas **piecas** atbildes. Ja ir izvēlētas četras atbildes – skaitām tikai pareizos.	Papildu pārvietošanās veids Lētāka sabiedriskā transporta izmantošana Veselīgāks dzīvesveids Mazāk automašīnu uz ceļiem Lētāka ceļu uzturēšana
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	Papildu pārvietošanās veids
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	Veselīgāks dzīvesveids
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	Mazāk automašīnu uz ceļiem
Kopā: 3		

3. uzdevums. (2 punkti)
Atrodi tekstā un uzraksti divus informācijas avotus, kurus pašvaldība izmanto, lai noskaidrotu sabiedrības vajadzības!

1. _____

2. _____

3. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	Pamatoti lēmumi. Nepieciešami uzlabojumi.
1	Izrakstīts atbilstošs avots no teksta.	Ir minēts viens no šiem avotiem: aptaujas, satiksmes novērojumi, ekspertu ziņojumi, dati par iedzīvotāju paradumiem.
1	Izrakstīts atbilstošs avots no teksta.	Ir minēts viens no šiem avotiem, kas nav minēts 1. punktā: aptaujas, satiksmes novērojumi, ekspertu ziņojumi, dati par iedzīvotāju paradumiem.
Kopā: 2		

4. uzdevums. (3 punkti)
Apskati diagrammu "Laimes sākumskolas skolēnu pārvietošanās paradumi"!

4.1. Kā skolā nokļūst lielākā daļa Laimes sākumskolas skolēnu? Apvelc pareizās atbildes burtu!

A) Ar velosipēdu
B) Kājām
C) Ar sabiedrisko transportu
D) Ar vecāku vadītu automašīnu

4.1. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Izvēlēta neatbilstoša atbilde.	A) Ar velosipēdu B) Kājām D) Ar vecāku vadītu automašīnu

1	Pareizi izvēlēta atbilde.	C) Ar sabiedrisko transportu
Kopā: 1		

4.2. Kuru pārvietošanās veidu izmanto vienāds skolēnu skaits? Apvelc pareizās atbildes burtu!

A) Braukšanu ar velosipēdu un iešanu kājām
B) Braukšanu ar vecākiem automašīnā un braukšanu ar velosipēdu
C) Iešanu kājām un braukšanu ar sabiedrisko transportu
D) Katru pārvietošanās veidu izmanto atšķirīgs skolēnu skaits

4.2. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Izvēlēta neatbilstoša atbilde.	A) Braukšanu ar velosipēdu un iešanu kājām C) Iešanu kājām un braukšanu ar sabiedrisko transportu D) Katru pārvietošanās veidu izmanto atšķirīgs skolēnu skaits
1	Pareizi izvēlēta atbilde.	B) Braukšanu ar vecākiem automašīnā un braukšanu ar velosipēdu
Kopā: 1		

4.3. Kuru pārvietošanās veidu Laimes sākumskolas skolēni izmanto vismazāk? Apvelc pareizās atbildes burtu! Var būt vairākas pareizās atbildes.

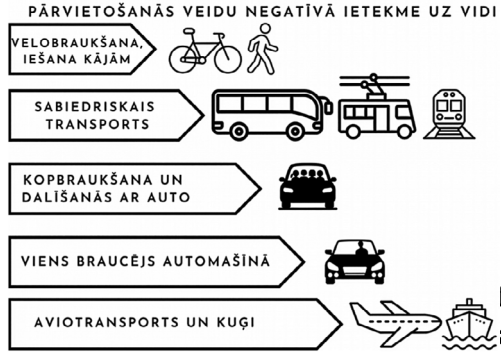
A) Iešanu kājām
B) Braukšanu ar sabiedrisko transportu
C) Braukšanu ar velosipēdu
D) Braukšanu ar vecākiem automašīnā

4.3. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Izvēlēta neatbilstoša atbilde.	A) Iešanu kājām B) Braukšanu ar sabiedrisko transportu
1	Pareizi izvēlēta atbilde.	C) Braukšanu ar velosipēdu D) Braukšanu ar vecākiem automašīnā
Kopā: 1		

5. uzdevums. (3 punkti)
Apraksti, kā dažādu datu ieguve var uzlabot dzīvi pilsētā! Pamato savu viedokli ar informāciju no teksta!

5. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	
1	Izveidots ar situāciju saistīts vispārīgs apgalvojums.	Dati palīdz noskaidrot cilvēku viedokli. Dati palīdz uzklausīt daudzus cilvēkus. Dati palīdz, lai visiem būtu labāk.
2	Izveidots situācijai precīzi atbilstošs apgalvojums, kuru pamato ar tekstu saistīts viens fakts vai piemērs.	Dati palīdz pašvaldībai noskaidrot cilvēku pārvietošanās ieradumus, piemēram, veidot drošākus ceļus skolēniem, kuri brauc ar velosipēdu.
3	Izveidots situācijai precīzi atbilstošs apgalvojums, kuru pamato ar tekstu saistīti vairāk kā viens fakts vai piemēri.	Dati palīdz pašvaldībai noskaidrot, kādi uzlabojumi pilsētā ir nepieciešami. Piemēram, skolēniem, kuri brauc ar velosipēdu, var būvēt veloceliņus blakus skolai. Tādējādi skolēni varētu doties uz skolu drošāk. Piemēram, var nebūvēt veloceliņus stāvvietu vietā, lai vecākiem, kuri ved bērnus, pietiktu vietas mašīnām. Piemēram, ja skolēni visbiežāk brauc ar sabiedrisko transportu, var uzbūvēt skaistu un ērtu pieturu pie skolas.
Kopā: 3		

Lasi tekstu un izpildi uzdevumus!
Klimata pārmaiņas Latvijā

Zinātnieki pēdējo 50 gadu laikā ir novērojuši, ka Latvijā klimats mainās. Vidējā gaisa temperatūra kopš 20. gadsimta vidus ir paaugstinājusies par aptuveni 1,1–1,5 °C. Tas nozīmē, ka ziemas kļūst siltākas, bet vasaras kļūst karstākas. Piemēram, 2023. gada jūlijā dažās Latvijas vietās tika reģistrēta gaisa temperatūra +32 °C. Tik karstas dienas iepriekšējos gados bija reti sastopamas.
Zinātnieki skaidro, ka klimats mainās, jo cilvēki rada pārāk daudz oglekļa dioksīda [illegible]ta degviela, ko izmanto transportlīdzekļi un rūpnīcas. Šī gāze iesprosto siltumu atmosfērā, pada[illegible]augi uzzied agrāk pavasarī, ir vairāk kukaiņu, putni ātrāk atgriežas no siltajām zemēm un daļa [illegible]

Viens no veidiem, kā samazināt CO_2 daudzumu atmosfērā, ir izvēlēties videi draudzīgus transportlīdzekļu veidus, piemēram, elektroautomobiļus vai velosipēdus. Tie nepiesārņo gaisu un apkārtējo vidi. Ja cilvēki biežāk izvēlēsies šos pārvietošanās veidus, klimata pārmaiņu ietekme nākotnē varētu kļūt mazāka. Attēlā ir redzams, cik lielu negatīvo ietekmi uz vidi atstāj dažādi pārvietošanās veidi.

Zinātnieki uzsver, ka arī skolēniem ir svarīgi saprast, kā viņu ikdienas paradumi, piemēram, transportlīdzekļa izvēle vai enerģijas taupīšana, var palīdzēt samazināt klimata pārmaiņu ietekmi nākotnē.

(Tekstu sagatavojis monitoringa darba autoru kolektīvs)

6. uzdevums. (1 punkts)

Kurš apgalvojums atbilst tekstā lasītajam? Atzīmē pareizās atbildes burtu!

A) Klimata pārmaiņas Latvijā ietekmē gaisa temperatūru un dabu.
B) Klimata pārmaiņas ietekmē tikai videi nedraudzīga pārvietošanās veida izvēle.
C) Būtiskas klimata pārmaiņas Latvijā nav novērotas.
D) Latvijā ir vairāk ziedu, un tāpēc ir vairāk kukaiņu.

6. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Izvēlēta neatbilstoša atbilde.	B) Klimata pārmaiņas ietekmē tikai videi nedraudzīga pārvietošanās veida izvēle. C) Būtiskas klimata pārmaiņas Latvijā nav novērotas. D) Latvijā ir vairāk ziedu, un tāpēc ir vairāk kukaiņu.
1	Izvēlēta pareiza atbilde.	A) Klimata pārmaiņas Latvijā ietekmē gaisa temperatūru un dabu.
Kopā: 1		

7. uzdevums. (3 punkti)

Atzīmē ar ✓ trīs faktus, kuri ir minēti tekstā!

☐ CO_2 rada rūpnīcas un transportlīdzekļi.
☐ Vidējā gaisa temperatūra Latvijā pazeminās.
☐ Skolēni nedrīkst braukt ar velosipēdu.
☐ Vasaras kļūst karstākas.
☐ Augi uzzied agrāk pavasarī.
☐ Latvijā kļūst mazāk kukaiņu.
☐ Klimata pārmaiņas nav iespējams ietekmēt.

7. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Izvēlētas tekstam neatbilstošas atbildes. Tika izvēlētas visas piedavātās atbildes.	☐ Vidējā gaisa temperatūra Latvijā pazeminās. ☐ Skolēni nedrīkst braukt ar velosipēdu. ☐ Latvijā kļūst mazāk kukaiņu. ☐ Klimata pārmaiņas nav iespējams ietekmēt.
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	CO_2 rada rūpnīcas un transportlīdzekļi.
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	Vasaras kļūst karstākas.
1	Izvēlēts atbilstošs apgalvojums.	Augi uzzied agrāk pavasarī.
Kopā: 3		

8. uzdevums. (4 punkti)

Aplūko attēlu "Pārvietošanās veidu negatīvā ietekme uz vidi" un pabeidz teikumus, izmantojot attēlā pieejamo informāciju!

8.1. Visvairāk vidi piesārņo _____.

8.2. Braukt ar sabiedrisko transportu ir videi draudzīgāk, nekā _____.

8.3. Velobraukšanas negatīvā ietekme uz vidi ir _____.

8.4. Ja automašīnā brauc tikai viens cilvēks, tad videi nodarītais kaitējums ir _____ nekā tad, ja vienā automašīnā brauc vairāki cilvēki.

8.1. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	Velobraukšana
1	Uzrakstīta pareiza un loģiska atbilde, kas izriet no teksta/attēla.	Aviotransports un kuģi, lidmašīnas un kuģi, lidošana un kuģošana u. tml.
Kopā: 1		

8.2. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	Braukt ar velosipēdu. Braukt ar vilcienu. Braukt .

1	Uzrakstīta pareiza un loģiska atbilde, kas izriet no teksta/attēla.	Lidot ar lidmašīnu un braukt ar kuģi. Braukt vienam pašam automašīnā. Braukt ar kādu vienā automašīnā. Braukt ar automašīnu, lidot.
Kopā: 1		

8.3. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	Lielāka. Vislielāka.
1	Uzrakstīta pareiza un loģiska atbilde, kas izriet no teksta/attēla.	Maza. Neliela. Tikpat maza, kā iešanai kājām. Mazāka nekā citiem pārvietošanās veidiem. Vismazākā. Nav ietekmes. Nekāda.
Kopā: 1		

8.4. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	mazāks
1	Uzrakstīta pareiza un loģiska atbilde, kas izriet no teksta/attēla.	lielāks vairāk
Kopā: 1		

9. uzdevums. (3 punkti)

Sniedz ieteikumu, kā cilvēks ar pārvietošanās veida izvēli var mazināt vides piesārņojumu pilsētā! Pamato savu ieteikumu ar 2 faktiem, ko uzzināji no teksta un attēla!

9. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	Vajag mazāk lidot ar lidmašīnu.
1	Izveidots situācijai atbilstošs ieteikums.	Ja cilvēki bieži brauc ar velosipēdu vai iet kājām, tad vides piesārņojums ir mazāks. Vajag biežāk izmantot velosipēdu un iet kājām.

2	Izveidots ar situāciju saistīts ieteikums, kurš pamatots ar vienu faktu no attēla.	Vides piesārņojumu var mazināt, cilvēkiem biežāk braucot ar velosipēdu vai ejot kājām. Negatīvi vidi ietekmē braukšana ar automašīnu, īpaši, ja tajā ir tikai viens braucējs. Vajag biežāk braukt ar velosipēdu un iet kājām.
3	Izveidots ar situāciju saistīts ieteikums, kurš pamatots ar diviem faktiem no attēla.	Visvairāk vidi piesārņo CO_2, kas veidojas rūpnīcās un transportlīdzekļos. Tāpēc, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešams biežāk braukt ar velosipēdu, iet kājām vai izmantot sabiedrisko transportu. Ja cilvēki brauc ar automašīnu, nepieciešams braukt kopā ar kādu, lai mazinātu CO_2.
Kopā: 3		

10. uzdevums. (3 punkti)

Skaidro, kāpēc, samazinoties automobiļu skaitam pilsētā, ne vienmēr var uzlaboties iedzīvotāju dzīves apstākļi! Atbildi pamato ar informāciju no teksta "Kā pilsētā plāno veloceliņus?" vai "Klimata pārmaiņas Latvijā"!

10. uzdevuma punktu vērtēšanas shēma		
Punkti	**Kritērijs**	**Piemērs**
0	Uzrakstīta neatbilstoša atbilde.	
1	Izveidots situācijai atbilstošs vispārīgs apgalvojums.	Bez automašīnas nav ērti pārvietoties. Ne visur var aiziet un aizbraukt ar sabiedrisko transportu. Būs vairāk cilvēku sabiedriskajā transportā.
2	Izveidots situācijai atbilstošs apgalvojums, kuru apstiprina viens vai vairāki ar dotajiem tekstiem saistīti pierādījumi.	Dažiem cilvēkiem nepatīk, ka jāmaina maršruti un trūkst autostāvvietu. Mazāk automašīnu ir labi videi, bet cilvēkiem var būt neērti. Ne visi cilvēki atbalsta veloceliņus, ne visi brauc ar velosipēdu.
3	Izveidots situācijai atbilstošs apgalvojums, kuru apstiprina viens vai vairāki ar dotajiem tekstiem saistīti pierādījumi. Izveidots loģisks pamatojums, kas sasaista apgalvojumu ar pierādījumiem.	Samazinoties automašīnu skaitam, var samazināties autostāvvietu skaits vai mainīties ierastie maršruti, un daļai cilvēku tas var radīt neērtības. Tekstā par veloceliņiem minēts, ka ne visi ir apmierināti ar šīm pārmaiņām. Tāpēc dzīves apstākļi ne visiem uzreiz uzlabojas. Mazāk automašīnu nozīmē tīrāku gaisu un mazāk CO_2, bet cilvēkiem, kuri pieraduši braukt ar automašīnu, var būt grūtāk nokļūt darbā vai veikalā. Tekstā minēts, ka daži iedzīvotāji uztraucas par pārmaiņām satiksmē. Lai gan mazāk automašīnu nozīmē mazāku piesārņojumu, pilsētā var rasties neērtības, piemēram, satiksmes pārkārtošana vai stāvvietu trūkums. Tāpēc ne visi izjūt uzlabojumus. CO_2 nevar samazināties uzreiz.
Kopā: 3		

11. uzdevums. (12 punkti)

Uzraksti vēstuli savas skolas direktoram par velonovietnes izveidošanas nepieciešamību skolas teritorijā! Pamato savu viedokli, izmantojot vismaz divus faktus no tekstiem "Kā pilsētā plāno veloceliņus?" un "Klimata pārmaiņas Latvijā"! (Apjoms: 70–90 vārdi.)

11. uzdevuma snieguma līmeņu apraksts				
Līmenis\Kritērijs	**Saturs**	**Teksta uzbūve un apjoms**	**Vārdu krājums**	**Atbilstība literārās valodas normām**
3	Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs vēstules saturs, kas pamatots ar vismaz diviem atbilstošiem faktiem no teksta.	Teksts ir strukturēts, ir ievēroti visi vēstules rakstīšanas nosacījumi (Uzruna, ievads, galvenā daļa, atvadīšanās frāze, paraksts), ir ievērotas atkāpes. Teksta apjoms atbilst prasītajam (65+ vārdi).	Vārdu krājums ir atbilstošs, daudzveidīgs un ļauj brīvi izteikt viedokli. Ir 1 vārda izvēles neprecizitāte. Izmantoti dažādas uzbūves teikumi.	Ir 1–2 ortogrāfijas, gramatikas un / vai interpunkcijas kļūdas. *Kļūdas, kuras atkārtojas, uzskata kā vienu kļūdu. * Vietniekvārdu Tu, Jūs un to formas rakstības kļūdas skaita pie ortogrāfijas kļūdām.
2	Vēstules saturs daļēji atbilst tematam, iespējama atkārtošanās vai novirze no uzdevuma nosacījumiem, izmantots 1 fakts no teksta.	Teksts ir strukturēts, nav ievērots viens no vēstules rakstīšanas nosacījumiem. Nav ievērotas atkāpes, teksta apjoms: 50–64 vārdi.	Izmantots vārdu krājums, kas ļauj saprotami izteikt domu. Vārdi lietoti atbilstoši situācijai. Ir pieļaujamas 2–3 vārdu izvēles neprecizitātes Ir lietoti vismaz daži salikti teikumi.	Ir 3–5 ortogrāfijas, gramatikas un / vai interpunkcijas kļūdas.
1	Vēstulē sniedz vispārīgus apgalvojumus, kuri ir daļēji saistīti ar uzdevuma nosacījumiem. Vēstulē nav izmantoti fakti no tekstiem.	Teksts nav strukturēts, nav ievēroti vairāki vēstules rakstīšanas nosacījumi. Teksta apjoms: 40–49 vārdi. Pārējo kritēriju maksimālais iespējamo punktu skaits – 1.	Izmantots vārdu krājums, kas ļauj izteikt domu, tomēr tas ir ierobežots, piemēram, vieni un tie paši vārdi un frāzes lietoti atkārtoti. Ir 4–5 vārdu izvēles neprecizitātes. Izmantoti vienveidīgi teikumi.	Ir 6–9 ortogrāfijas, gramatikas un / vai interpunkcijas kļūdas.

0	Vēstulē izteiktais viedoklis neatbilst tematam. Teksta saturs nav saprotams.	Domas izteiktas haotiski. Lai uztvertu domu, vēstule jāpārlasa. Teksta apjoms: 39 vārdi vai mazāk (ja tomēr ir saskatāma satura virzība, saturā liek 1 punktu, parējos – 0 p).	Ir vairāk nekā 5 vārdu izvēles neprecizitātes kļūdas. Izmantoti tikai vienkāršas uzbūves teikumi.	Ir 10 un vairāk ortogrāfijas, gramatikas un/vai interpunkcijas kļūdas. Rokraksts pārāk nesalasāms, lai novērtētu ortogrāfiju.